

- фізичний вигляд/обличчя, що вступає як складний багатомірний об'єкт, окремі елементи якого відрізняються різною мірою інформативності; жести, які дозволяють зробити висновок про бажання дитини, її стан, про ставлення до подій, предметів, інших людей; постава і типові пози, які значною мірою передають ставлення до іншої людини; хода, яка виражає загальний в першу чергу екстра- чи інтровертність; голос та мовлення, які відіграють значну роль у створенні враження про особистість;

- оформлення зовнішності (одяг, зачіска, прикраси);

-засоби виразної поведінки, що, відповідно до наукових тверджень, мають функції створення образу партнера по спілкуванню, функції впливу і управління міжособистісними стосунками у спілкуванні [3, с. 33-34].

Важливо зазначити, що певну роль для картини світу відіграють відбиття і психологічна інтерпретація тих рухів, які людина виконує у зв'язку із завданнями, що впливають із її діяльності та сигналізують іншим про її емоційний стан, наміри, про володіння певними навичками, про ступінь розвитку тих чи інших звичок. Оскільки дитина завжди вступає у спілкування як особистість, то і сприймається вона оточуючими - партнерами по спілкуванню - також як особистість.

Таким чином, підсумовуючи вищесказане, можемо стверджувати, що діти трудових мігрантів перебувають у досить складній ситуації соціального та психологічного розвитку, на який впливає трудова міграція, руйнуючи модель сімейного життя. Із виїздом батьків за кордон змінюється соціальне оточення дитини, картина світу дитини, велике значення у її продуктивній самореалізації на життєвому шляху. Вона допомагає побудувати особистісну лінію поведінки стосовно об'єктів сприйняття.

Література

1. Леонтьев О.М. Деятельность. Сознание. Личность. - М., 1977. - С. 141.
2. Петухов В. В. Образ мира и психологическое изучение мышления / В. В. Петухов // Вестник Моск. ун-та. - 1984. - № 4. - С. 13-20. - (Серия 14: Психология).
3. Савенкова Л. О. Комунікативні процеси у навчанні /Елементи теорії і практики формування комунікативних умінь/: Навч. посібник. - К.: Вид-во КДЕУ, 1996 - 120 с.].
4. Соціальна педагогіка: теорія і технології: підручник / За ред. ІД. Звереві. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 316 с.

УДК37. 14. 7

А.П. ПЕТРУК

*доцент кафедри педагогіки
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янчука, к.пед.н.*

ПЕТРУК О.М.

*доцент кафедри педагогіки
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янчука, к.пед.н.*

УЧНІВСЬКІ ГРОМАДСЬКІ ЧИТАННЯ «Я ГОЛОСУЮ ЗА МИР!» - ОДНА ІЗ ФОРМ РЕАЛІЗАЦІЇ МИРОЛЮБНИХ ІДЕЙ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ЯКИМОВИЧА ДЕМ'ЯНЧУКА

Анотація. В статті розкриваються шляхи реалізації миролюбних ідей академіка Степана Якимовича Дем'янчука. Пріоритетне місце при цьому належить громадським учнівським читанням «Я голосую за мир!» та формуванню в учнів громадянських якостей і бажання оберігати мир на нашій планеті.

Ключові слова: учнівські читання, мир, миролюбні ідеї, культура миру, людяність, милосердя, кодекс цінностей.

Анотация. В статье раскрываются пути реализации миролюбивых идей академика Степана Акимовича Демьянчука. Приоритетное место при этом принадлежит общественным ученическим чтением «Я голосую за мир!» и формированию в учащихся гражданских качеств и желания беречь мир на нашей планете.

Ключевые слова: ученические чтения, мир, миролюбивые идеи, культура мира, человечность, милосердия, кодекс ценностей.

Annotation. The article deals with peace-loving nays of the scholar Stephen Demyanchuk. Priority at this place is public pupils reading «I voted for peace» and to the formation of civic student's skills and to the desire of preserving the peace on our planet.

Keywords: student reading, peace, peace-loving ideas, culture of peace, kindness, goodness, the code values.

Постановка проблеми. Всім відомо, що майбутнє нашої держави - це її діти, завтрашній день Вітчизни, її тривога і надія, спадкоємці безсмертного і вічного, завойованого розумом, серцем, працею старших поколінь. В це свято вірив і Степан Якимович Дем'янух, людина, яка увібрала в себе кращі людські риси особистості. Людина, на долю якої випали тяжкі випробування війною. Людина, яка була дуже мудрою. А найвища мудрість - бути добрим. Доброта і чуйність, співпереживання і щиросердність, уміння розділити чужий біль, вчасно підтримати у важку хвилину, розрадити в горі і в біді - найхарактерніші риси для Степана Якимовича. Він був справжнім учителем, провідником до вершин моралі. Адже завдяки старанням і зусиллям цієї людини, до цього часу живе його ідея проведення громадських учнівських читань «Я голосую за мир!» в стінах Міжнародного економіко - гуманітарного університету. Ми всі дивувалися: як він скрізь і всюди встигає. А виявилось, що людина, яка несе свою любов до інших людей і віддає її сповна, залишається з нами назавжди. Що було найголовнішим в його житті? Звичайно, любов до людей. Шляхом творення добра людям, великий педагог, виховував гуманні почуття: людяність, милосердя, повагу до ближнього.

Стан розробки проблеми. С. Я. Дем'янух у своїй доповіді на Міжнародній науково-практичній конференції стверджував думку про те, що «збереження миру - це одна з самих гострих проблем, яка стоїть перед людством і, відповідно, виховання в душі миру стає особливою проблемою педагогічної науки» [1 , с.1].

На жаль, педагогічна наука за всю історію свого існування мало досліджувала проблему виховання учнівської молоді на ідеях миру. На кожному етапі свого розвитку світове суспільство висувало перед нею певні завдання, особливо в розвитку теорії і практики.

Окремі питання педагогіки миру знайшли своє відображення у працях А.С.-Макаренка, А.М.Богуш, В.О.Сухомлинського, С.Я.Дем'януха, Т.Є.Колупаєвої, М.Г.Степмаховича, А.С., Дем'януха та ін. Ми вважаємо, що всі ці дослідження безумовно є позитивними. Але в жодному із досліджень не розглядалися питання виховання учнівської молоді через залучення її до громадських учнівських читань «Я голосую за мир». Саме це стало предметом нашого дослідження;

Виклад основної частини дослідження. «Виховання в душі миру» - це нові підходи до виховання в дітей почуття взаєморозуміння, довіри і дружби між народами світу, прилучення школярів до знань, необхідних їм для вивчення психологічних механізмів, які працюють на війну і проти війни, аналіз ворожнечі між окремими державами [2, с.5].

Ми повністю розділяємо думку видатного педагога С.Я.Дем'януха про тез, що виховання школярів на ідеях миру починається з виховання любові до своєї

сім'ї, батьків, родоводу. Від нас, педагогів, багато що залежить, аби з перших днів своїх, з молоком матері діти всмоктували найсвятіше - любов до Вітчизни, до рідного краю, оповитого легендами, твореного невтомною працею безіменних й іменитих трударів, почуття причетності до роду нашого красного, який славен талантами, неоціненними скарбами народної культури, мистецькими творами світового рівня. Поскілки, виховуючи любов до родини, вивчаючи свій рід в учнів формуються такі моральні якості, як любов до близьких, взаємодопомога, співчуття, почуття обов'язку, доброти, бажання піклуватися про інших. А це все є не що інше, як виховання миролюбства.

Саме ці ідеї стали орієнтиром при організації громадських учнівських читань «Я голосую за мир!». Ще в 1997 році, на перших учнівських читаннях, коли і учасників не було так багато, ми розуміли, що справа, яку розпочав Степан Якимович, має велике значення у формуванні особистості школяра, і вона стане в майбутньому однією із активних форм виховання в учнів миролюбства. І ми не помилилися. Враховуючи настанови видатного педагога Степана Якимовича, викладачі кафедри педагогіки Міжнародного економіко - гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука розробили і затвердили на засіданні кафедри «Положення про проведення громадських учнівських читань «Я голосую за мир!», яке є головним орієнтиром при вихованні учнівської молоді в душі миру.

У вступі «Положення» обґрунтовано актуальність організації громадських учнівських читань, звернено увагу на те, що ці читання - спроба об'єднати зусилля учнів, батьків і педагогів у боротьбі за щасливе майбутнє без воєн і бід. Агресивність, конфронтація, відчуженість мають поступитися місцем толерантному ставленню, взаєморозумінню й довірі. Тому в наш час - час становлення та розвитку міждержавних, міжнаціональних, етнічних, політичних відносин - особливо актуальним є утвердження терпимості, злагоди та миру. Соціально значущими і важливими є миротворчі акції, що несуть в собі ідеї культури миру, запобігання конфліктів та насильства. Миротворча робота набирає нового змісту в ХХІ столітті, у процесі реалізації проголошеного ООН Міжнародного десятиріччя культури миру і ненасильства в інтересах дітей (2001-2010 рр.).

Результатом виховання на ідеях культури миру має бути стійка спрямованість особистості на підтримку і захист миру в широкому розумінні цього слова (миру з собою, людьми, в родині, Батьківщині, на планеті, миру як захисту життя і прав людини).

Оскільки культуру формує характер її носіїв, культура миру залежить від миролюбних людей, чії думки, почуття, добродійні Дії зміцнюють мир. Культура миру не може бути нав'язана ззовні, вона зростає в серцях людей. Починаючись із повсякденного життя, культура миру природним чином поширюється на гармонію у сім'ї, родині, суспільстві і нації, які керуються загальнолюдськими цінностями і принципами.

Головною місією освіти є утвердження ідеалів культури миру, навчання через милосердя, розвиток характеру і філософії серця дитини, молодої людини у процесі спілкування з іншими. Учні запитують нас: «Чи можливе життя на планеті без воєн? Можливо, це і є найголовніше питання, на яке нам потрібно негайно відповісти. Вирішення проблеми одне - вкласти у людські серця і совість те, що мир - це дійсно найпрекрасніше. І коли ми зрозуміємо, що це так, то мати не буде плакати за сином, а діти - за батьками. Саме цій благородній ідеї сприятимуть учнівські громадські читання «Я голосую за мир», до участі в яких запрошуємо учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, гімназій, ліцеїв.

До складу організаційного комітету громадських учнівських читань входять провідні викладачі кафедри та структурних підрозділів університету. Головою оргкомітету є доктор педагогічних наук, професор Дем'янчук Анатолій Степанович.

Наводимо основні положення громадських учнівських читань «Я голосую за мир!».

Мета читань - активізація миротворчого руху серед дітей і молоді України та сприяння поширенню миролюбних ідей у контексті проголошеного ООН Десятиріччя культури миру і ненасильства в інтересах дітей планети (2001 -201 Опр).

Пріоритетні завдання:

- сприяти реалізації Програми культури миру ООН, рішень Спеціальної сесії Генеральної Асамблеї ООН «Світ, сприятливий для дітей» (2002р.);
- поглиблювати миротворчі знання дітей та молоді, розвивати їх правову, особистісну, базову культуру;
- привернути увагу громадськості, органів влади, самоврядування до нагальних життєвих проблем людей, які потребують особливої уваги та милосердя;
- об'єднати зусилля громадських організацій, органів влади у розвитку життєвої компетентності дітей, їх життєздатності, мобільності; залучити дітей та молодь до процесу прийняття рішень;
- сприяти через миротворчу діяльність формуванню та розвитку в учнів кодексів особистісних, етнонаціональних, громадянських, загальнолюдських цінностей;
- формувати та розвивати етику міжлюдських стосунків та здоровий спосіб життя, особливо серед дітей та підлітків.

Навчити учасників:

- виявляти тих, хто потребує допомоги, милосердя;
- планувати свою миротворчу діяльність щодо вирішення конкретних~життєвих проблем; сприяти формуванню міцної сім'ї;
- створювати клімат доброзичливості, милосердя, толерантності з метою руйнування психологічних, фізичних, соціальних бар'єрів, які виключають або обмежують участь людини у повноцінній життєтворчості, самореалізації, особистості, а також культури життя без алкоголю, тютюну, наркотиків;
- формувати в учнів поняття культури миру.

Учасники читань:

У читаннях можуть брати участь діти та молодь середніх загальноосвітніх навчальних закладів, шкіл нового типу, позашкільних навчальних закладів України.

Етапи реалізації учнівських громадських читань:

I. Підготовчий

Опрацювання членами оргкомітету тематики. Виготовлення і розсіпка у середні загальноосвітні навчально - виховні заклади повідомлень.

II. Проведення шкільних конкурсів учнівських творів «Я голосую за мир». Надсилання найкращих творів до університету.

III. Підготовка програми ведення читань і збірника учнівських громадських читань «Я голосую за мир!» та виготовлення запрошень учасникам.

IV. Організація учнівських громадських читань:

- пленарне засідання;
- секційні засідання.

V. Підведення підсумків. Нагородження найбільш активних учасників.

Реалізуючи дане «Положення» викладачі кафедри педагогіки щорічно продовжують проводити громадські учнівські читання «Я голосую за мир!» за уча-

стю школярів, вчителів, батьків та громадськості. З кожним роком учасників читань ставало все більше і більше, та й географія міст і сіл значно розширювалась.

Що хвилює наших дітей, які проблеми вони вважають важливими? Гортаючи збірники з учнівськими роздумами, ми натрапляємо і на звичайне дитяче розуміння необхідності миру на планеті Земля, і на досить доросле його осмислення. І що дивно: не вік дітей визначає такий зміст. На нашу думку, основою такого розуміння є все таки величезна виховна робота, яка була проведена зі школярами впродовж років.

Ми спробували зробити аналіз виступів школярів.

1997 рік - Кудрик Тетяна, ЗОНИ № 24, м. Рівне, 11 - А клас:

«Більш за все я бажаю миру на землі. Це так важливо, щоб люди забули ненависть, котра завжди породжує війни. Люди скрізь повинні зрозуміти, що життя дано не для війни, а для миру».

1998 рік - Пилипчук Тетяна, ЗОШ № 1, м. Рівне, 11 - А клас: «Чому ми так часто згадуємо про війну? Для того, щоб більше любити і цінувати мир...Ми любимо слово «мир». Воно б'ється в наших серцях. Мир - закон нашого життя».

1999 - Петрук Наталія, Мізоцька ЗОШ I-III ст., Рівненська обл., 6 клас:

«Ми голосуємо за мир ясною усмішкою на рум'яному личку, дзвінким сміхом. Ми голосуємо за мир вже самим своїм дитинством - його безжурністю, безпосередністю перед злом. І наш голос найчутливіший, найпереконливіший за усі заклик і гасла».

2000 рік - Лахман Леонід, Мізоцька ЗОШ I-III ст., Рівненська обл., 2 - Б клас:

«Мир - це коли немає війни. А не буде війни, то всі люди Землі попросаються із убивствами, голодом та іншими негараздами. Як добре жити в мирі, любові, добрі, милосерді».

2001 рік - Береза Юлія, ЗОШ № 19, м. Рівне, 7-А клас:

«Возлюбимо усі один одного, як самого себе - і тоді сонце щастя зігріє промінням кожну країну, кожну родину, кожне серце...»

2002 рік - Мочальська Ірина, ЗОШ № 13, м. Рівне, 10 - Б клас:

«Мир і війна - це слова антоніми, за якими добро і зло, радість і сльози, дитяча усмішка і біль в очах старих людей, щастя закоханих і неймовірний сум вдів, патріотизм і зрада, життя і смерть».

2003 рік - Трофімчук Андрій, ЗОШ № 11, м. Рівне, 2-А клас:

«Одне з найдорожчих слів у нашій країні - слово Мир. Людина народжується, щоб радіти, милуватися квітами, прислухатися до шелесту листя, щоб жити і працювати разом з усіма».

2004 рік - Петрук Наталія, Мізоцька ЗОШ I-III ст., Рівненська обл., 11 - А клас:

«І ми вважаємо себе щасливими тому, що немає війни, не знаємо того лиха, яке довелося пережити нашим дідусям і бабусям. Я бажаю вам досягти справжнього людського щастя».

2005 рік - Тесленко Анастасія, ЗОШ № 3, м. Новоград - Волинський, 4 - Б клас:

«Ми звертаємося до людей Землі: «Зробіть усе, щоб ніде і ніколи не розривалися бомби і снаряди, щоб всі діти ходили до школи, не знали голоду і біди, щоб у них не забирали Батьківщину, близьких, дитинство».

2006 рік - Суднік Ірина, ЗОШ № 1, м. Ковель, 7-А клас:

«Я прошу Бога, щоб відвернув біду від моєї сім'ї, від нашої України, щоб не було у нас більше ніколи не війни, ні голодомору».

2007 рік - Рушак Світлана, Вільшанська ЗОШ І - ІІ ст, Закарпатська обл., 5 клас:

«Наша Україна ніколи не забуде своїх славних синів, що боролися за мир і за волю. Ми всі щасливі, що народилися і живемо на чудовій, багатій і мирній Землі».

2008 рік - Олександр Дрозд, ЗОШ №23, 7 - Є клас:

«Сьогодні мир - це чисте - чисте небо,

Сьогодні мир - надія і буття,

Щоб знову в мирнім дні була потреба

На краще змінюєм своє життя»

2009 рік - Тишецька Вікторія, Шепетівський НВК № 1, Хмельницька обл., 6-А клас:

«Мир - це найкраще слово в Україні

Хай завжди буде мир в моїй країні!

Українці за мир голосують.

Хай це всі люди почують!»

2010 рік - Шиян Олена, Ізобильненська ЗОШ, Автономна Республіка Крим, 10 клас:

«Ми народжені, щоб стати щасливими людьми. Правда, у світі так багато зла і несправедливості, що дитині самій важко подолати спокусу, відкинути не-потрібне, вибрати правильний шлях. В одному переконана, що кожен подолає темноту і стане на світлий шлях тільки у мирному світі, де не падають бомби, не розриваються снаряди. Найбільше чого потребує наше суспільство - це мир, який забезпечить вільний розвиток кожної особистості».

Ці роздуми дітей різні і водночас подібні, бо їхні бажання спрямовані на при- множення доброти, любові та поваги до ближнього, збереження миру на планеті Земля. В процесі організації громадських учнівських читань, ми переконалися в тому, що виховання миролюбства, гуманності у школярів багато залежить від того, як дитина спілкується з навколишнім світом, які ціннісні орієнтації заклада- ються в ній та формується її національна свідомість. Крім того, ці читання мають великий виховний потенціал: вони згуртовують дитячі колективи, формують гро- мадянські якості і допомагають дітям практично відчувати, якою ціною був досягну- тий мир і як важливо його сьогодні оберігати.

Як бачимо, надбання і сподівання Степана Якимовича живуть і сьогодні в наших серцях, вони сповнені впевненості у завтрашньому дні. Вони дають надію, що в цей день ми прийдемо з миром, з добром і щирими помислами, про які так мріяв і які плакав наш Вчитель. І тому для нас усіх, як ніколи, слова Вчителя «Я голосую за мир!» звучать по - особливому, об'єднуючи і ведучи нас до спільної мети - утвердження миру на всій нашій Землі.

Література:

1. Дем'янчук С.Я. Виховання учнівської молоді на ідеях миру/ Дем'янчук С.Я., Дем'янчук А.С. //Збірник матеріалів Міжнародної науково - практичної конференції «Школа за мир, взаєморозуміння і соціальний розвиток» . - Рівне: РЕГІ, 1996. - 120 с.

2. Дем'янчук С.Я. Виховання старшокласників на ідеях миру в позакласній роботі: Монографія/ Дем'янчук С.Я., Дем'янчук А.С., Петрук О.П. - Львів, 1995. - 120 с.

3. Я голосую за мир / ед.. Кол. Дем'янчук А.С., Петрук О.М., Пагула Т.І.// Матеріали XIII громадських учнівських читань. - Рівне, 2009 - 200 с.

4. Я голосую за мир / ед.. Кол. Дем'янчук А.С., Петрук О.М., Пагула Т.І.// Матеріали XIV громадських учнівських читань. - Рівне, 2010,- 196 с.